

kíváncsiak, mint saját elsőbbségét hirdető személyes természetű kijelentéseire.

De érthetetlen az a szubjektív hangú kirohanás is, amit Tower összegezésül a „pszichotechnikai laboratóriumok“ és azok „felszerelői“ ellen tesz, működésüket „blöfföknek“, „trükköknek“, ő magukat „pszichotechnikai ágenseknek“, „képesség-vizsgálati iparosoknak“ nevezve.

Erre csak annyit: A dolgok értéke objektív ugyan, de az egyén számára szóló jelentésük az egyén jelentésfelfogó képességétől függ. Aki tudományos értékeket csak blöffként tud felismerni, az saját értékelő képességének irányáról tesz nyilvános tanúságot.

Moór Péter.

Románé Goldzieher Klára: A balkezesség. (Bpest. 1938. 64. old. Örökléstudományi füzetek. 1. sz. Szerk.: Naményi Lajos.) A téma rövid, tudományos feldolgozását tartalmazó tanulmányhoz Dr. Szabó Zoltán írt bevezetést, amelyben promorfológiai alapon a szervezet részarányosságának kérdésével foglalkozik. Az emberi test szabályos kifejlődés esetén a test középvonalában elképzelt síkkal két részarányos antimerre osztható. E szerint az ember elméleti típusa is ambidexter volna, vagyis mindkét kezét egyformán használhatná s ezek egyenlő értékűek lennének. Az ambidextria azonban csak kivételes eset és a tökéletes szimmetria helyett az egyoldalúságot kell *normális* aszimmetriának tekintenünk.

A féloldalúság jellemző örökletes hajlam. A jobb- és baloldalúság arányának illusztrálására közölt statisztikai adatokat a szerző sem tartja szemléletesnek, annyira eltérők egymástól. A balkezesek aránya 1–49,6 % között ingadozik. Ily adatokra messzemenő tudományos következtetéseket nem lehet építeni. A szerző is hangsúlyozza, hogy a kísérleti és vizsgálati eljárások eredményei csak akkor lesznek egyetemesen megbízhatók, ha a módszer tökéletesebb és egyetemes lesz.

A primitív törzseknél ma is a balkezesek vannak többségben, míg a kultúrnepeknél a jobbkezesség az általánosabb. Ezért a balkezességet sokan archaikus vonásnak tekintik. Az őskori szerszám- és írásleletek (perzsa, asszír, héber stb.) is erre engednek következtetni.

Az átöröklésen kívül nagy jelentősége van az oldalasság meghatározásában a szokásnak ill. szoktatásnak is. A mai társadalmi berendezés a jobboldalúságnak kedvez, azért a jobb testrészek fejlettebbek is a legtöbb embernél. A féloldalassággal függ össze a vezetőkéz használatán kívül a vezetőláb és vezetőszem fokozottabb használata is. A vizsgálatok pl. arról tanúskodnak, hogy a legtöbb ember jobb szemmel néz, fixál (68–74 %).

Igen érdekes és fontos az a megállapítás, hogy a jobbarcfél a szellemi életet, az akaraterőt és az aktivitást, a balarcfél az érzelmeket, indulatokat — az affektivitást — tükrözi. A két arcfél megnevezése arra mutat, hogy egy-egy arcfél csak része az emberi mimikának.

Szemléletes adatokat nyerünk a balkezesség és az intelligencia viszonyára nézve. A rossz magaviseletű és nehezen kezelhető gimnázisták között (2000 vizsg. sz.) 40 % balkezest talált a szerző. Természetesen a jó tanulók között is akadt balkezes. Más szerzők megállapítása szerint a balkezesek tehetsége inkább a matematika, mintsem a nyelvek és irodalom terén nyilvánul meg.

A balkezesség egyes családokon belül halmozottan jelentkezik. Ebből jogosan következtethetünk arra, hogy ennek örökletes eredetű tulajdonságnak kell lennie.

Lélektani szempontból jelentős az a körülmény, hogy a balkezes beállítottságú gyermekeknél a jobbkezez. erőszakolássága gyakran gátlásokat okoz a fokozottabb

energia-felhasználása folytán. Ez a gátlás pl. a beszédben dadogás formájában jelentkezik. Megemlítésre méltó az a nevelési irányzat, amely a kétkeszskultúrát kívánja megvalósítani. E tekintetben a szerző óvatosságra int, mert ez idegességre és félszedségre vezethet. A nevelőnek vizsgálat tárgyává kell tennie, hogy a balkezesek áthangolása a nevelt mily fokú megterhelésével jár.

A szerző tárgyalja a vizsgálati módszereket is és bőséges irodalmat sorol fel.
Zentai Károly.

Padányi-Frank Antal: A pedagógia válsága és jövő útja. (A Szent István Akadémia Hittudomány-Bölcséleti Osztályának Felolvasásai; III. kötet 2. szám.) Bp. 1938, 22 l. 8°.

Mindannyian érezzük, hogy korunk pedagógiai gondolkodása, nem egy tekintetben, zátonyra futott, jóllehet e ténynek észszerű indokoláson alapuló magyarázatát sok esetben meg sem kíséreljük. A szerző kivételes hozzáértésével széles távlatú alapvetést rögtönöz s így fog hozzá a címben megjelölt probléma kifejtéséhez.

Ötletes és a valóságnak mégis megfelelő módon hozza kapcsolatba nevelés-ügyünket *a mai európai kérdésekkel* s ezeknek összefüggéseiben tárgyalja a pedagógia válságát (3–5. l.).

E diagnózis befejezése után konkrét célkitűzéseket ír elő: elveti Ellen Key naturalizmusát s a rousseau-i jelszót a modern lélektani elveken nyugvó neveléstudomány hangszerelésében toldja meg ilyenné: „Vissza a *gyermeki* természethez !!! (4. l.). *Padányi-Frank Antalnak* rendkívül érdekes és meggyőző az az okfejtése is, amidőn *Herbart* és a *Szent Benedek-rend* pedagógiai elveiről mond értéktételeket s az utóbbi mellett foglal állást, mert a bencések rendszerében *több* az igazolt ismeret, ennél fogva *időtállóbb* is.

Gondolatvezetése során a magyar pedagógiának több válságmezejét érinti, így a *tanárképzést* is: „A Ludovika Akadémián a képzés folyamán nagy gondot fordítanak a katonai *arravalóság* növelésére. Vajjon beszélhetünk-e arról, hogy a tanárképzésben *ilyen tudatosan folyik a tanári hivatásra való nevelés?*” (8. l.) Bizvást állíthatjuk, hogy ezekben a mondatokban jelölhető meg a tanári rend öntudatának kiáltó hiánya, mert *nincs nevelési előkészületünk s talán abban is igaza van szerzőnknek, hogy nincs megfelelő világnézetünk.*

Erős hivatástudat és sziklaszilárd világszemlélet híján mármost épen az a legtermészetesebb, hogy válságba zökkent a pedagógiai elmélkedés.

Szerzőnk iskolapéldáját nyújtotta annak, hogy miként lehet ily szűkreszabott keretekben is nagyhorderejű kérdéseket feszegetni. Zárószavai is arra vallanak, hogy a részletek elemzése nála egy *céltudatos szintézisbe torkollanak* s ennek kapcsán az átélés művészetével hirdeti: „Az államban az első nagyhatalom: *a nevelés.* Jobb jövőnk attól függ, mennyire sikerül ezt a nagyhatalmat a nevelő *mélyebb lelkiiségével, egységes világnézetével, erős meggyőződésével* helyesen irányítanunk.”

Wagner Ferenc.

Die Wertung des Rechenunterrichtes in der Geschichte der Rechenmethodik unter besonderer Berücksichtigung des 19. Jahrhunderts. Von Rose Feldmann—Fischer. 1937. 171. oldal.

E Budapesten nyomott és a zürichi egyetem filozófiai karától elfogadott doktori értekezés előszavában a szerző abban jelöli meg művének célját, hogy az történeti áttekintés legyen a mennyiségtan tanításának értékelése, módszerének fejlőd-